

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
NAUCZYCIELI I INNYCH
PRACOWNIKÓW SZKOŁY W
SYTUACJACH
ZAGROŻENIA DZIECI I
MŁODZIEŻY ORAZ W TRUDNYCH
SYTUACJACH WYCHOWAWCZYCH**

Spis treści

Spis aktów prawnych:	4
Definicje zastosowane w procedurach	5
I. Procedury postępowania w sytuacjach zachowania agresywnego ze strony uczniów	9
II. Procedury postępowania w sytuacjach zachowania przemocowego (bullyingu) ze strony uczniów (pkt I)	10
III. Postępowanie w sytuacji agresywnego zachowania nauczyciela, pracownika szkoły wobec ucznia (wyzwiska, szarpanie, uderzenia, zniszczenie lub zabranie mienia ucznia – z wyjątkiem przedmiotów niedozwolonych)	10
IV. Postępowanie w sytuacji posiadania przedmiotów niedozwolonych na terenie szkoły (ostre narzędzia np. nóż, żyletka, kastet itp.)	11
V. Postępowanie w przypadku zachowania uniemożliwiającego prowadzenie lekcji (wulgaryzmy, agresywne zachowania w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacerowanie po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela).....	11
VI. Postępowanie w sytuacji naruszenia przez ucznia nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły (obelżywe wyzwiska, groźby, opluwanie, przyczepianie karteczek, rzucanie przedmiotami, agresja fizyczna, zabranie przedmiotu należącego do nauczyciela lub pracownika szkoły)	12
VII. Postępowanie w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia szkolnego i cudzej własności	13
VIII. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nieład, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:.....	14
IX. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków powinien podjąć następujące kroki:	15
X. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:	16
XI. Postępowanie w przypadku podejrzenia, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk:	16
XII. Postępowanie w przypadku stwierdzenia palenia tytoniu przez ucznia:	17
XIII. Postępowanie w sytuacji wagarów ucznia:	17
XIV. Procedura postępowania w przypadku – wypadku w szkole lub na terenie szkoły.....	17

XV. Procedura postępowania wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa (np.: kradzież-art., 278 k.k., rozbój art. 280 k.k., wymuszenie rozbójnicze art. 282 k.k., bójka lub pobicie art. 158k.k.)..... 18

XVI. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:..... 18

Spis aktów prawnych:

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949.)
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 1982 Nr 35 poz. 228, tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1654, z 2017 r. poz. 773)
3. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198, Nr 122, poz. 1143, z 2004 r. Nr 238, poz. 2390, z 2005 r. Nr 175, poz. 1462.)
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 1997 Nr 89 poz. 555 tj. Dz.U. 2017 poz. 1904)
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny Dz.U. 1997 Nr 88 poz. 553, tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1137, 2138, z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966, 1214.
6. Ustawa z dnia 06.04.1990 r. o Policji (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, 1948, 1955, z 2017 r. poz. 60, 244, 708, 768, 1086, 1321)
7. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. 1982 Nr 3 poz. 19, tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1189).
8. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 487.)

Definicje zastosowane w procedurach

Pojęcie agresja i przemoc niejednokrotnie używa się zamiennie. Definicje przemocy zawierają trzy podstawowe kryteria: rodzaj zachowania, intencje i skutki.

Przemoc – to zachowania agresywne i jednocześnie destruktywne w stosunku do innej osoby lub grupy osób, /.../ w wyniku których inne osoby ponoszą uszczerbek na ciele lub w zakresie funkcji psychicznych¹.

Jest to bezpośrednie oddziaływanie jednego człowieka na drugiego w celu zmuszenia go, wbrew jego woli, do zmiany zachowań, zmiany systemu wartości bądź poglądów w jakiejś sprawie.

Działanie takie stwarza sytuacje zagrażające bezpieczeństwu fizycznemu lub psychicznemu.

Przemoc powstaje zwykle na podłożu emocjonalnym, ale czasem jest działaniem ściśle i dokładnie zaplanowanym zarówno pod kątem doboru ofiar, zastosowanych form przemocy, a także celów, które napastnik zamierza osiągnąć.

Według J. Mellibrudy przemoc jest zawsze intencjonalna, narusza prawa i dobra osobiste jednostki, zawsze powoduje szkody.

Przemoc ma tendencje do powtarzania się, jest często rozpaczliwym zagłuszeniem poczucia niemocy.

Za przemoc odpowiedzialny jest sprawca, bez względu na to, co zrobiła ofiara. Niektóre przejawy groźenia przemocą są w istocie aktami przemocy².

Czynniki ryzyka wystąpienia zachowań agresywnych i przemocowych mogą tkwić w środowisku rodzinnym, szkolnym lub w grupie rówieśniczej. Zachowania tego typu mogą być również generowane przez środki masowego komunikowania czy gry komputerowe albo wynikać z cech osobowych jednostki.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest: posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych; wprowadzanie do obrotu środków odurzających; udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia; wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 u.p.n. i art. 304 k.p.k.)

¹ Kmiecik – Baran K. „Młodzi i przemoc”, Przegląd Oświatowy, Gdańsk 2000, str. 72.

² Mellibruda J. „Oblicza przemocy”, Remedium XII 1993

W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję – tel. 997 lub 112.

W opracowanych procedurach przyjęto następujące sformułowania i definicje:

Przez zachowanie agresywne rozumie się następujące zachowania:

- celowe popychanie, kopanie bójki,
- stworzenie zagrożenia dla życia i zdrowia własnego i innych,
- posiadanie niebezpiecznych przedmiotów (środki pirotechniczne, łańcuchy, noże, zapalniczki, kije, itp.),
- używanie ognia na terenie szkoły,
- posiadanie niebezpiecznych substancji,
- wulgarnie zachowanie,
- lekceważący i arogancki stosunek do uczniów i pracowników szkoły,
- nierespektowanie zarządzeń obowiązujących na terenie szkoły,
- wymuszanie,
- zastraszanie,
- podżeganie do bójek,
- wyzywanie,
- dewastowanie mienia szkolnego i cudzej własności, itp.

Zdaniem Barbary Bylińskiej - Potoniec do szkolnych zachowań przemocowych zaliczamy: przezywanie, grożenie, zastraszanie, umniejszanie i wszelką agresję słowną, plotkowanie, sarkastyczne uwagi i żarty, pomówienia i oszczerstwa, groźby ataku fizycznego, niewłaściwy lub niechciany kontakt fizyczny (ocieranie, dotykanie), zachowania mające na celu kontrolowanie kogoś lub dominację nad kimś, nakaz wykonywania czynności niebezpiecznej lub niezgodnej z przepisami wewnętrznymi szkoły lub kodeksu karnego.

Te działania mogą przybierać rozmaite formy. Wśród dzieci i młodzieży zdarza się przemoc fizyczna i, niestety coraz częściej przypadki ciężkiego pobicia. Może to być także zabieranie rzeczy, które akurat są potrzebne (zabranie komuś długopisu, kiedy trzeba pisać test, schowanie plecaka lub ubrania po wf-ie)³. **Zachowania przemocowe** w literaturze przedmiotu określane są również mianem **bullyingu**⁴.

Rozmowa z osobą będącą świadkiem zdarzenia (dyrektor, pedagog szkolny, nauczyciel, pracownik obsługi, inna osoba dorosła przebywająca na terenie szkoły, zwracająca uwagę na niewłaściwe zachowanie ucznia) – rozmowa bezpośrednio po zaistniałym zachowaniu sprzecznym z przyjętymi zasadami. Rozmowa ma na celu przypomnienie panujących zasad i zwrócenie uwagi na to, że uczeń nie powinien w taki sposób postępować.

Rozmowa z wychowawcą klasy – następuje po zwróceniu uwagi na niewłaściwe zachowanie innego pracownika szkoły lub ucznia, który był świadkiem danego zdarzenia. Rozmowa ma na celu, podobnie jak wyżej, przypomnienie panujących zasad i zwrócenie uwagi na to, że uczeń nie powinien w taki sposób postępować. Wychowawca informuje ucznia, że jeśli dane zachowanie się powtórzy, zostaną wyciągnięte dalsze konsekwencje.

Ustne upomnienie wychowawcy – stosuje się, gdy uczeń poważnie naruszył normy i zasady panujące w szkole. Upomnienie nie powoduje natychmiastowego obniżenia oceny z zachowania, lecz ma wpływ na ocenę z zachowania na koniec semestru. Jest odnotowane w dzienniku szkolnym.

³ <http://www.edukacja.edux.pl/p-10827-zachowania-przemocowe-i-agresja-w-szkole.php> [22.10.2017]

⁴ <http://www.apa.org/news/press/releases/2010/04/bullying.aspx> [30.10.2017]

Pisemne upomnienie wychowawcy – stosowane, gdy, upomnienie indywidualne nie jest skuteczne, a uczeń nadal postępuje niewłaściwie. Zapisuje się na druku szkolnym (Upomnienie Wychowawcy), ma ono wpływ na ocenę z zachowania na koniec semestru.

Rozmowa z dyrektorem szkoły – ma miejsce wówczas, gdy po rozmowie z wychowawcą klasy, uczeń nadal postępuje niewłaściwie. Dyrektor szkoły w rozmowie informuje o tym, że jeśli dane zachowanie się nadal powtórzy to zostaną wobec ucznia wyciągnięte dalsze konsekwencje.

Ustne upomnienie dyrektora szkoły– udzielane jest w przypadku czy, gdy upomnienie udzielane przez wychowawcę klasy jest nieskuteczne. Dyrektor szkoły w rozmowie informuje o tym, że jeśli dane zachowanie się nadal powtórzy to zostaną wobec ucznia wyciągnięte dalsze konsekwencje.

Pisemna Nagana dyrektora szkoły – udzielane jest w przypadku czynu o dużej szkodliwości lub w przypadku, gdy ustne upomnienie dyrektora jest nieskuteczne. Dyrektor zwraca uwagę na niewłaściwe zachowanie ucznia, upomina go i dokonuje odpowiedniego na druku (Nagana Dyrektora). Pisemna Nagana ma wpływ na ocenę z zachowania na koniec semestru.

I. Procedury postępowania w sytuacjach zachowania agresywnego ze strony uczniów

W każdym przypadku, gdy uczeń jest świadkiem wypadku, pobicia, agresywnego zachowania bądź innego zdarzenia sprzecznego z normami i zasadami obowiązującymi na terenie szkoły natychmiast zgłasza zaistnienie danego faktu najbliższej znajdującej się osobie dorosłej tj.:

- pracownikowi szkoły
- nauczycielowi
- wychowawcy
- pedagogowi szkolnemu
- dyrektorowi szkoły

W sytuacjach objętych procedurami uczeń ma obowiązek podporządkować się do poleceń wszystkich pracowników szkoły.

1. Procedura zachowania się w przypadku czynu o stosunkowo niskiej szkodliwości (np. celowe popchnięcie, kopnięcie, wyzywanie):

- nauczyciel lub inny dorosły świadek nie wdając się w dyskusje, całkowicie stara się przerwać negatywne zachowanie sprawcy wobec ofiary,
- rozdzielenie stron,
- niedopuszczenie do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej,
- rozmowa z uczniem – zwrócenie uwagi na jego niewłaściwe zachowanie,
- zgłoszenie zaistniałego zdarzenia wychowawcy klasy a w razie jego nieobecności pedagogowi szkolnemu,
- gdy dane zdarzenie powtórzy się więcej niż 3 razy – upomnienie wychowawcy i odpowiedni zapis w dzienniku szkolnym,
- gdy uczeń nadal nie reaguje na upomnienie – poinformowanie rodziców o zaistniałym fakcie, uczeń otrzymuje upomnienie dyrektora szkoły i obniża się temu uczniowi ocenę z zachowania,

2. Procedura zachowania się w przypadku czynu o dużej szkodliwości (np. stworzenie zagrożenia życia i zdrowia dla siebie lub innych, uszkodzenie ciała, itp.):

- nauczyciel lub inny dorosły świadek agresywnego zachowania przerywa negatywne zachowanie sprawcy wobec ofiary, a w razie potrzeby prosi o pomoc innego nauczyciela lub pielęgniarkę szkolną,
- powiadamia o zdarzeniu wychowawcę klasy lub w razie jego nieobecności, pedagoga szkolnego,
- nauczyciel lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniami, w obecności świadków zdarzenia, mającą na celu wyjaśnienie sytuacji, uświadomienie sprawcy nieodpowiedniego zachowania i poinformowanie go o konsekwencjach w postaci kary zgodnej ze statutem szkoły,
- nauczyciel lub pedagog sporządza notatkę (w zeszycie uwag, w dokumentacji pedagoga) zawierającą opis zdarzenia, dane sprawcy i ofiary oraz innych osób uczestniczących w zdarzeniu,

- wychowawca lub pedagog informuje rodziców (prawnych opiekunów) sprawcy i ofiary o zajściu i formach podjętej interwencji (wpis do dzienniczka ucznia, wpis do zeszytu uwag, telefon do rodziców),
- rodzice potwierdzają podpisem zawiadomienia i informacje o agresywnym zachowaniu ucznia w zeszycie uwag ucznia lub dzienniku wychowawczym,
- w przypadku powtarzania się zachowań agresywnych ucznia wychowawca informuje o tym pedagoga szkolnego, psychologa i dyrektora szkoły,
- pedagog/psycholog podejmuje rozmowę z rodzicami i uczniem informując o ewentualnych skutkach braku zmiany zachowania (sporządza odpowiedni zapis w dokumentacji wychowawczej klasy/szkoły),
- wychowawca, uczeń i rodzice ucznia ustalają i podpisują kontrakt zawierający plan działań mających na celu poprawę zachowania ucznia,
- w przypadku utrzymywania się nieprawidłowych relacji z rówieśnikami pedagog sugeruje rodzicom przebadanie ucznia w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w celu ustalenia przyczyn agresywnego zachowania,
- po dostarczeniu przez rodziców opinii z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej wychowawca i specjaliści pracują z uczniem zgodnie z zaleceniami,
- w przypadku rażących zaniedbań rodziców lub ich niewydolności wychowawczej pedagog szkolny w porozumieniu z wychowawcą i dyrektorem szkoły kieruje sprawę na Policję lub do sądu rodzinnego,

II. Procedury postępowania w sytuacjach zachowania przemocowego (bullyingu) ze strony uczniów (pkt I)

W tym przypadku stosuje się procedury takie jak w przypadku zachowania agresywnego o dużej szkodliwości.

III. Postępowanie w sytuacji agresywnego zachowania nauczyciela, pracownika szkoły wobec ucznia (wyzwiska, szarpanie, uderzenia, zniszczenie lub zabranie mienia ucznia – z wyjątkiem przedmiotów niedozwolonych)

Na wniosek ucznia lub nauczyciela, pracownika szkoły lub rodzica, dyrekcja szkoły przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające ze stronami konfliktu.

W przypadku potwierdzenia się zarzutów – podjęcie przez dyrektora szkoły postępowania dyscyplinarnego wobec pracownika – powiadomienie odpowiednich organów zgodnie z Ustawą z dn. 26 stycznia 1982 r Karta Nauczyciela (z późniejszymi zmianami).

IV. Postępowanie w sytuacji posiadania przedmiotów niedozwolonych na terenie szkoły (ostre narzędzia np. nóż, żyletka, kastet itp.)

Wszyscy pracownicy szkoły zobowiązani są do:

1. Nakłaniania ucznia do oddania niebezpiecznego przedmiotu (jeżeli uczeń odmawia oddania przedmiotu zabronionego należy go poinformować, że ma obowiązek oddać niebezpieczny przedmiot do depozytu).
2. Powiadomienia wychowawcy klasy lub pedagoga szkolnego/dyrektora.
3. W przypadku, gdy użycie zabronionego przedmiotu może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia natychmiastowe powiadomienie dyrekcji szkoły i podjęcie działania zmierzającego do zapewnienia bezpieczeństwa innym uczniom- odizolowanie ucznia (pozostawienie pod opieką nauczyciela lub pedagoga szkolnego).
4. Wezwania rodziców do szkoły, powiadomienia o konsekwencjach popełnionego czynu.
5. Pedagog, podejmuje rozmowę z rodzicami i uczniem informując o ewentualnych skutkach zachowania (sporządza odpowiedni zapis w dokumentacji).

V. Postępowanie w przypadku zachowania uniemożliwiającego prowadzenie lekcji (wulgaryzmy, agresywne zachowania w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacery po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela)

Nauczyciel:

1. Podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemu..
2. Próbuje uspokoić sytuację w klasie.
3. W przypadku konfliktu między uczniami– rozdzielenie stron.
4. W przypadku barku reakcji ze strony uczniów – poinformowanie o dalszych konsekwencjach.
5. Sporządza zapis w dzienniku wychowawcy (zeszycie uwag).

Wychowawca:

1. Przeprowadza rozmowę z uczniem/uczniemi, zwraca uwagę na niewłaściwe zachowanie i informuje o dalszych konsekwencjach.
2. W przypadku powtórzenia się zachowania lub czynu o dużej szkodliwości – udziela upomnienia, sporządza odpowiednia adnotację w dzienniku wychowawczym.
3. W każdym przypadku, powiadomienie rodziców (prawnych opiekunów).
4. W przypadku braku reakcji na interwencję nauczyciela i wychowawcy, powiadomienie dyrekcji szkoły.
5. Konsekwencje: zgodne ze Statutem Szkoły.

VI. Postępowanie w sytuacji naruszenia przez ucznia nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły (obelżywe wyzwiska, groźby, opluwanie, przyczepianie karteczek, rzucanie przedmiotami, agresja fizyczna, zabranie przedmiotu należącego do nauczyciela lub pracownika szkoły)

1. Powiadomienie wychowawcy, rodziców, pedagoga szkolnego, dyrekcji (wpis w dzienniku wychowawczym).
2. Przeprowadzenie rozmowy z uczniem i jego rodzicami przez pedagoga szkolnego w obecności dyrektora szkoły.
3. Powiadomienie Policji lub Sądu Rodzinnego.
4. Udzielenie uczniowi Nagany Dyrektora szkoły
5. Obniżenie oceny z zachowania.

VII. Postępowanie w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia szkolnego i cudzej własności

1. W sytuacji dostrzeżenia niszczenia mienia szkolnego lub prywatnego na terenie szkoły, każdy uczeń zobowiązany jest poinformować o tym wychowawcę, nauczyciela dyżurującego lub innego pracownika szkoły.
2. Nauczyciel lub inny dorosły świadek dewastacji mienia szkolnego lub cudzej własności przerywa negatywne zachowanie sprawcy.
3. Uczeń będący świadkiem niszczenia mienia szkolnego jak i prywatnego, jest zobowiązany zgłosić ten fakt wychowawcy, nauczycielowi dyżurującemu lub innemu pracownikowi szkoły.
4. Uczeń, którego mienie prywatne zostało zniszczone na terenie szkoły, jest zobowiązany zgłosić szkodę wychowawcy, nauczycielowi lub innemu pracownikowi szkoły
5. Nauczyciel lub pracownik szkoły, któremu zgłoszono fakt niszczenia (zniszczenia) mienia szkolnego lub prywatnego, podejmuje następujące działania:
 - powiadamia wychowawcę ucznia (jeżeli nim nie jest),
 - powiadamia pedagoga szkolnego lub psychologa,
 - powiadamia dyrektora szkoły,
 - informuje pracownika administracji (jeżeli zostało zniszczone mienie szkolne).
6. Wychowawca informuje rodziców lub prawnych opiekunów ucznia o wyrządzonej przez niego szkodzie oraz o konsekwencjach w stosunku do ucznia
7. W przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy/sprawców, rozmowa z wszystkimi osobami mogącymi się znajdować w miejscu zdarzenia, podjęcie czynności mających na celu ustalenie sprawcy/sprawców.
8. W przypadku dużej szkody dyrektor szkoły obligatoryjnie powiadamia Policję.

VIII. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach tych instytucji.
6. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 par. 2 kodeksu postępowania karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji państwowej jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

IX. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielania pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszy Policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zagrożenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
6. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości⁵ Policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych – na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeżeli uczeń nie ukończył 18 lat.
7. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym Policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego.
8. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 § 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić Policję, a dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

⁵ Stan nietrzeźwości zachodzi, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do: stężenia we krwi powyżej 0,5 promila lub obecności w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³.

X. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

1. Zachowując środki ostrożności, w obecności drugiej osoby zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, wzywa policję.
3. Po przyjeździe Policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

XI. Postępowanie w przypadku podejrzenia, że uczeń posiada przy sobie substancje przypominające narkotyki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani plecaka ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.
2. Nauczyciel o swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły, wychowawcę oraz rodziców/opiekunów ucznia.
3. Wychowawca (w przypadku jego nieobecności pedagog szkolny) wzywa rodziców/opiekunów ucznia do natychmiastowego stawiennictwa.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia o stwierdzonym fakcie Policję. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.
5. W przypadku, gdy uczeń mimo wezwania odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości plecaka, dyrektor szkoły wzywa Policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.

XII. Postępowanie w przypadku stwierdzenia palenia tytoniu przez ucznia:

1. Nauczyciel lub inny dorosły świadek zgłasza fakt wychowawcy klasy.
2. Wychowawca powiadamia o fakcie rodziców/prawnych opiekunów ucznia oraz dyrekcję.
3. Rozmowa dyscyplinująca i profilaktyczna – powiadomienie ucznia w obecności rodziców o konsekwencjach zdrowotnych i prawnych palenia przez osoby niepełnoletnie.
4. Udzielenie upomnienia i odpowiedni zapis w dzienniku wychowawczym (zeszycie uwag).

XIII. Postępowanie w sytuacji wagarów ucznia:

1. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia, wychowawca telefonicznie powiadamia rodziców/prawnych opiekunów ucznia o nieobecności – ustalenie przyczyny nieobecności.
2. W przypadku, gdy rodzic zapomniał o usprawiedliwieniu – wychowawca na wniosek (pisemny lub ustny) rodzica usprawiedliwia nieobecność ucznia.
3. W przypadku, gdy rodzic nie wiedział o nieobecności ucznia – wychowawca wpisuje w dzienniku szkolnym nieobecność nieusprawiedliwioną.
4. W przypadku zdiagnozowania wagarów ucznia wychowawca przeprowadza informuje o tym rodziców, przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców, informuje o konsekwencjach nieusprawiedliwionej absencji.
5. Udzielenie upomnienia ustnego oraz sporządzenie odpowiedniego zapisu w dzienniku szkolnym.
6. W przypadku braku informacji ze strony rodziców o nieobecności ucznia dłuższej niż tydzień wychowawca zobowiązany jest do kontaktu (telefonicznego lub pisemnego) z rodzicami ucznia i ustalenia przyczyny nieobecności.
7. W przypadku, gdy niemożliwe jest nawiązania telefonicznego kontaktu z rodzicami ucznia – po dwóch tygodniach nieobecności wychowawca wysyła pisemne zawiadomienia do rodziców/prawnych opiekunów o absencji ucznia i nierealizowaniu przez niego obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki.
8. W przypadku dalszego braku reakcji prawnych opiekunów/rodziców ucznia dyrektor szkoły przekazuje o tym informacje Policji lub sądowi rodzinnemu oraz organowi prowadzącemu szkołę
9. Dalsze postępowanie leży w gestii organów uprawnionych.

XIV. Procedura postępowania w przypadku – wypadku w szkole lub na terenie szkoły.

1. Udzielenie pierwszej pomocy przez nauczyciela lub innego dorosłego świadka w zależności od potrzeb
2. Wezwanie lekarza lub karetki pogotowia lub pielęgniarki szkolnej.
3. Poinformowanie rodziców ucznia oraz dyrektora szkoły o zaistniałym wypadku (każdy wypadek należy zgłosić w księgowości lub sekretariacie szkoły).
4. Obserwacja poszkodowanego do momentu przyjazdu karetki pogotowia.

5. Dalsze postępowanie prowadzi dyrektor szkoły zgodnie z wytycznymi Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

XV. Procedura postępowania wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa (np.: kradzież-art., 278 k.k., rozbój art. 280 k.k., wymuszenie rozbójnicze art. 282 k.k., bójka lub pobicie art. 158k.k.)⁶

1. Niezwłoczne powiadomienie przez nauczyciela wychowawcę lub pedagoga szkolnego dyrektora szkoły.
2. Ustalenie przez wychowawcę lub pedagoga szkolnego okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Powiadomienie przez wychowawcę lub pedagoga szkolnego rodziców ucznia sprawcy.
5. Niezwłoczne powiadomienie Policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa i przekazanie ich Policji (np. sprawca roboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

XVI. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

1. Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej bądź zapewnienie jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza, w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń;
2. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły;
3. Powiadomienie rodziców ucznia;
4. Niezwłoczne wezwanie Policji, w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. 1997 Nr 88 poz. 553, t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1137, 2138, z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966, 1214)

W ramach współpracy Szkoły z Policją organizuje się:

1. Spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektorów szkół z zaproszonymi specjalistami, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizację dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym;
2. Spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości itp. oraz sposobów unikania zagrożeń;
3. Informowanie Policji o zdarzeniach na terenie szkoły „wypełniających znamiona przestępstwa”, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży;
4. Udzielenie przez Policję pomocy Szkole w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie szkoły;
5. Wspólny – szkoły i Policji – udział w lokalnych programach profilaktyki związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.
6. Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacjach, o których mowa w „Procedurach [...]” albo gdy wyczerpane zostaną środki możliwe do zastosowania przez szkołę w określonej sytuacji, w których obecność Policji jest konieczna. Każda, dotycząca uczniów, wizyta Policjanta w szkole, powinna być wcześniej zasygnalizowana dyrektorowi szkoły lub uzgodniona z innymi pracownikami szkoły.
7. Koordynatorami współpracy Szkoły i Policji są: pedagog/psycholog szkolny oraz specjalista ds. nieletnich właściwej jednostki Policji.
8. Do współpracy ze szkołą zobowiązany jest także dzielnicowy, w rejonie którego znajduje się szkoła/placówka.

Powyższe procedury są dostępne w pokoju nauczycielskim szkoły oraz publikowane są w serwisie internetowym szkoły.

Opracowała:
Lidia Tokarska
pedagog szkolny